

szág kormánya legkevesebbet költ a földművelésre.

Hisszük, hogy a nemzetközi gazdaságkongresszus tanulságos tárgyalásainak meglesz a maga hatása a magyar gazdaságra s rábirja őket a szövötközésre. Ebben a reményben üdvözljük a negyedik országos gazdaságkongresszust.

Revízió a kormánypárton.

A liberális sajtó mind a mai napig kigyótbékát kiáltott mindazokra, a kik az ugynevezett egyházipolitikai reformok revízióját zászlójukra írták.

Mindamellett azonban a revízió eszméje oly termékeny talajra talált az országban, hogy legujabban a kormány maga is a revízióra kezd spekulálni és megengedte, hogy egyes kormánypárti jelöltek fölolvassák programjukba a revíziót.

Igy Bánffy Dezső báró, miniszterelnök megengedte Polgár Dénesnek és Semsey Lászlónak, hogy revizionista liberális programmal lépjenek föl, különben a kerületek, melyekben ezek a jó urak föl akarnak lépni, elvesznének a kormánypártra nézve.

A kormánypárti Politikai Értesítő legutóbb egy befolyásos kormánypárti képviselő nyilatkozatát is közli, mely szerint a néppárt a revízió kérdésében okvetlenül célt fog érni.

Ez utóbbtól eltekintve, mert ez ugyanis több mint bizonyos, arra kell utalnunk, hogy a kormány eme legujabb magatartása csak arra céloz, hogy a választókat zavarba ejtse és tőlük ily uton-módon mandatumokat csikarjon ki.

De hát a józan magyar nép számot fog vetni a legujabb dobokai fuffanggal. Ha Bánffyék a revíziót néhány mandatum kedvéért egyeseknek megengedik, akkor nyilvánvaló, hogy a revíziót is keresztül lehet vinni, ha a választók, nem ily hatóságilag engedélyezett, hanem elvű jelöltek választanak meg képviselőknek, olyanokat, akik kezdettől fogva helytelenítették az egyházipolitikai reformokat. Annál is inkább kell pedig ily tiszta elvű jelöltek körül csoportosulni, mert nagyon valószínű, hogy a ható-

ságilag engedélyezett revizionista liberális jelöltek éppen úgy cserben fogják hagyni választóikat, mint azok a liberális képviselők, akik reverzálist adtak megválasztásuk alkalmával, hogy a keresztény vallás ellen szavazni nem fognak és azután mégis ráadták szavazatukat az egyházipolitikai reformokra.

Valóban kevésre becsülik a magyar nép értelmiségét azok, akik fölteszik róla, hogy ezt a liberális becsapatást észre nem venné.

Felekezeti szűkkeblűség.

A »Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok«-ban Tóth Lajos ügyvéd és egyházi tanácsos igen kényes kérdést vet fel, mikor az egyházipolitikai reformmal kapcsolatban követeli, hogy a Gergely naptár szerint még fennálló latin szertartású külön római katolikus ünnepek, a mennyiben nem vasárnapra esnek a reájok következő vasárnapokra tétetnénk át, ha pedig ez rövid idő alatt kivihető nem volna, ezen felekezeti külön ünnepek országos szünnapisága a bíróságoknál, a köztörvényhatóságoknál s általában a közigazgatásnál minél előbb eltörölnetnénk. Kilencz ilyen ünnepe van a kath. egyháznak s Tóth Lajos abban látja a többi vallásfelekezetek orvoslandó sérelmét, hogy a vallás ügyében hozott 1791. XXVI. tcz. intézkedése, a mely a római katolikusoknak ünnepeit a közéletben figyelembe vétetni rendelte, érvényben van tartva, holott az 1848. XX. törvényezik minden bevett vallásfelekezet között a tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot állapítván meg, ennek alapján az 1868. LIII. tcz. kimondja, hogy senki sem kötelezhető más felekezetbelinek ünnepeinek a megtartására.

Azok a kath. szünnapok, melyeket az 1840. évi XV. t. cz. 201. §-a és az 1868. évi LIV. törvény alapján rendeltek el s így újabb törvényhozási aktusból merítik e létjogosultságukat, mint az előbb említett törvények ama félremagyarázása, melyet Tóth Lajos megkockáztatott: nem is annyira szünnapok, mint országos ünnepnapok, a melyek a társadalom hagyományos szokásaiban találják alapjukat.

E napokban egyébiránt a hivatalok délig majdnem kivétel nélkül dolgoznak; a délutáni szünetet pedig a tisztviselőktől csak az akarhatja elrabolni, akinek nincs szive, se lelke sokat foglalkoztatott hivatalnokaink iránt.

Azonfelül pedig a katolikusokat e napokon nem lehet a lelkiismereti szabadság darva megsértése nélkül törvény elé, vagy hivatalba idézni, mivel fennálló törvényeink szerint zsidót sem szabad ünnepnapján megidézni.

Végül meg kell említenünk, hogy a protestáns hivatalnokok nagypénteken, a zsidók sok ünnepnapjukon, tekintet nélkül arra, hogy ezek hétköznapra esnek, föl vannak mentve a hivatali munka alól. Vajjon erről a kiváltságról, hajlandók-e lemondani? Szó sincs róla.

Azért akár felekezeti szűkkeblűségből akár felekezetnélküli viselkedésgből eredt a főnbbi javaslat, csak a régi szokás által jóváhagyott rendet akarja megbolygatni, amit a felekezetek közti béke szempontjából semmi esetre sem lehet helyeselni.

Egy magára hagyott község.

Szent-Jobb, 1896. szept. 21.

Millennium ünnepek láza hatja át társadalmi életünk minden rétegét. A vagyonos könnyebben, a kevésbé módos nehezebben, de ugyanazon hazafias lelkesedéssel áldozza felfelrakott filléreit, hogy ki-ki tehetségéhez képest vegye ki maga részét az általános örömrádatból és bámulattal teljék be az országos kiállítás csodáinak látására. — Nehéz, de becsületes munkában fáradozó földművelő népünk is a parancsszámra menő felsőbb óhajnak engedve, szerény természetű pénzzé téve, egy-két napra szóló elemózsiával megtömött szeredással, már úgy a hogy, felrándul a fővárosba, hogy saját szemével lássa azt a bámulatos fényt, melyet a ragyogó főváros, — a rengeteg kincset, melyet a tudomány, ipar és művészet bámulatot keltő vívmányai a kiállítás gyönyörű palotáiban tüntetnek fel; — hogy lássa most már elevenen mindazt, miről a képes kalendáriomban a téli estéken olvasott. — Van a ki a hosszú utról haza térve sokkal magasabbnak képeli magát másoknál és kifogyhatatlan bőbeszédűséggel elmeséli övéneinek: miket látott, vagy hallott ott fenn; de van akárhány, ki nem éppen a legkedvesebb emlékekkel eltelten, a csalódás némi keserűségével gondol vissza elköltött kis pénzeeskéjére, melynek itthon nagyobb hasznát vehette volna.

Ily vegyes érzelmek, habár nem éppen alkalmasak a közörmű felidézésére s ápolására, kimondhatlan nagy hasznuk van nemcsak a községekben nyilvánuló tespedés lerázásában, hanem oly közhasznú alkotások létesítésében is, melyek épp oly üdvösek, mint maradandó becsüek is. Es ez igen helyén van! Becsesebb millenáris emléket nem állíthat magának egy-egy község, mint ha első sorban magára gondol, tapasztalatait saját körében értékesíti és jövő jólétének alapját áldozatkészséggel megveti. Őszinte meglepéssel látjuk, hogy Bihar

Nekem persze csak megint a konyhába kellett menni. Még annyi időm se maradt, hogy a hajamat megigazítsam s ugy neki voltam vörösödve, mint a pipacs. Tegnap nagyon sokat mászkáltam künn a levegőn s az arcom egészen fel van égve. Jaj de bosszantott. Épen most, — persze lesz megint: falusi liba, kis piruló jószág. Jövök a kertből, a kötöm tele zöldséggel, ez meg ép akkor vágat be a kapun. Csak leugrik a lováról s odaszalad hozzám. Ujjaim csupa sárosak voltak a zöldségtől — az ójszaka eső esett — no s nem akartam neki kezet nyújtani. S én Istenem, mit tett! Csak hirtelen elkapta a kezemet s megcsókolta. Azért aztán duzzogtam egész délelőtt, este meg kikaptam a mamától, hogy illetlen vagyok.

április 22.

Ma csak kapok a postán egy csomagot. A nevemre volt címezve. Én voltam rá a legkevésbé kíváncsi, vagy csak tettem magamat? Evelin bontotta ki s mi volt benne, még soha olyan szépet nem láttam. Óriás nagy eleven virág bokréta s mellette finom, illatos levélpapíron: »Klárka kisasszonynak 16-ik születés napjára.« Egyébb semmi. A papa, a mama, az Evelin s a többiek valamennyien azt találgatták, vajjon ki küldhette, én meg elvörösödtem.

Eszembe jutott, hogy a multkor a kapitány előtt találtam véletlenül kiejteni, hogy mikor leszek 16 éves . . .

május 1.

Majd hét napig frissen tudtam tartani a bokréta. Mindeanap magam locsoltam meg

hideg vízzel, — hát egyszer csak betoppan megint ő Ah, ha én e napot, ez estét le tudnám írni! Mit éreztem akkor s mit érek most. A szívem azt hiszem szét pattan a boldogságtól.

De hogy is volt . . .

A papa a tanyán, a mama Evelinnel vizen, a fiuk szerteszét játszottak az udvaron. Magam horgoltam tul az oronabokrok mögött. S egyszerre, mint a mesébe, — mintha csak a földből nőtt volna ki, ott állott előttem ő . . . Épen róla gondolkodtam s a szívem nagyot dobbant. Alig volt annyi erőm, hogy üdvözlésére siessek. Szóltanul nyújtottam oda a kezemet, s ő nem akarta azt elengedni.

A vér fölfutott az arcomba, s lesütöttem szemem a nézése elől.

— Klári! — mondta — hát nincs egy szava, egy tekintete hozzám?

Egész testem reszketett s szerettem volna sirni.

— Klárka, az Isten áldja meg . . .

Hevesen átfogta a derekamat.

E perczen nyílt a kapu s én ijedten, csaknem durván rántottam ki magam a karjai közül. Sohase felejttem el azt a szemrehányó tekintetét.

— Fél tőlem? — mondta keserűen.

— Soha! — suttogtam reszketve.

Ő megértett s az arca kiderült.

Körülöttünk szerelmesen bólogattak az oronafa lilaszínű virágsomói, a bimbozó jázminbokor, a suhogó nyárfalomb.

Oh boldog pillanat, oh édes óra!

junius 7.

Sándor csaknem mindennapos nálunk. Tegnaptól fogva hosszú ruhát viselek s komoly méltósággal adom a menyasszonyt. De milyen jó is menyasszonynak lenni! A papa ezirógal, a gyerekek nem mernek velem többet hecczelődni, a család kisasszonynak nevez. Addig csak Klárkaja voltam mindenkinek, most csak egynek vagyok az, — egynek . . .

Evelin két napig sirt, hogy én előbb megyek férjhez, mint ő. Most már csak neveti a gyöngeségét s olyan örömmel segít nekem. Be sok dolgom is van, a nappali szobánk csupa lim-lom. Egész nap szabunk, varrunk. Sándor siettetni az esküvőt. Mához két hónapra már asszony leszek, asszony, — a Sándor felesége, a szép Walent Sándoré . . .

Most nem is irok addig.

augusztus 2.

Oh minek is találták ki azt a háborút! Sándornak el kellett menni négy nappal az esküvő előtt. Mi lesz vele, — mi lesz velem? — Az ég oltalmazza!

augusztus 10.

A szívem sajog, szemembe köny tódul. Szívem az elválás keservét érzi, de szememből az öröm facsar könnyet.

Sándor mindenütt kitünteti magát, hősiessége, bátorsága regébe lesz foglalva. Egmaga küzd, gyakran három ellen! Barátjai elhullnak mellette.

Én uram oltalmazd meg őt!

ját megrövidítendő, valamely üzletre nézve jobb tudomása ellenére hamis tanácsot, vagy értesítést ad, vagy 2. a megbízás keresztül vitelénél, vagy egy üzlet lebonyolításánál szándékosan megbízója hátrányára cselekszik, fogházzal büntetendő. E mellett 3000 márkáig terjedő pénzbírságra és polgári jogok elvesztésére is ítéltető. Enyhítő körülmények fenforgása esetén csak pénzbírság is elegendő. Az 1. alatti esetben a kísérlet is büntetendő. (79. §.)

A törvény 1897. január 1-én lép életbe. Csak az 54—65 §§-ok (börzselajstrom) lépnek már ez év november 1-én életbe. A börzeshatáridőüzletek csak 1897. január 1-jéig vannak megengedve, feltéve, hogy eddig a határidőig le is bonyolítottak.

(Folyt. köv.)

Felhívás előfizetésre.

F. évi október hó 1-től a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket is minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók. A szerkesztőség.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Szept. 25. A Berettyó vizszab. társulat választmányi ülése d. u. 3 órákor.
 26. A Berettyó társulat őszi közgyűlése d. e. 9 órákor.
 27. Nagyvárad iparos ifjak önk.-körének szüreti mulatsága a Sasban.
 27. Nagyvárad szőlőbirtokosság őszi közgyűlése delélt 8 órákor a városház tanácstermében.
 27. A városi árvaház megnyitási ünnepe.
 28. Megyei közigazgatási bizottság rendkívüli ülése d. e. 10 órákor.
 Október 3., 4. Lóverseny a nagyvárad gyepen.
 4. A nagyvárad kath. kör millenniumi ünnepélye.
 18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* **A szentatya a rheimsi lelkész-kongresszusról.** Rheimsben a napokban ért véget a francia lelkészek kongresszusa és most október 20-ára újabb katolikus kongresszus kezd meg ott tanácskozásait. Ugyancsak most kerül nyilvánosságra a Vatikán államtitkárának, Rampolla bíbornoknak levele, a melyet Langénieux rheimsi érsekhez intézett a lelkész-kongresszus alkalmával. A levél így hangzik:

»Eminenciád! Nagy vigasztalására és lelki örömeire szolgált a Szentatyaának Eminenciád ama levele, a mely számot ad a lelkészgyűlést áthatott szellemről. Ő szentsége a gyűlésben annak bizonyosságát látja, hogy a papság átvan hatva annak tudatában, hogy közeledni kell a néphez. Ő szentsége ebből a legszebb reménységet meríti a jövőre nézve. Hasonlóképen a zarándoklások Chlodvig megkereszteltetésének 14. százados évfordulója alkalmából annak bizonyosságát képezik, hogy Eminenciád hivei közt a vallásos érzület egyre jobban fölébred. Szavakkal nem lehet kimondani, milyen forró vágya Ő szentségének, hogy ennek az ébredésnek mihamarább megteremjenek gyümölcsei. stb. Fogadja stb. Rampolla.»

* **A pápa az olasz foglyokért.** Az Osservatore Romano szept. 21-diki számában megjelent egy levél, a melyben Macaire, a pápa Menelikhez küldött követe ad számot küldetésének eredményéről. Macaire az abessziniai klérus ötven tagjával járult Menelik abesszinai

uralkodó elé, átadta a pápa levelét a negusnak, a ki ezt felelte neki:

— A pápa mindnyájunk atyja és joga van hozzánk irni és kívánatait kifejezni. Még látni fogjuk egymást és beszélni fogunk ez ügyről.

Macaire levelében azt a reményét fejezi ki, hogy a szentszéknek nemsokára jelentést tehet az olasz foglyok szabadon bocsátásáról.

* **Orosz rendjeleső a czár bécsi tartózkodása alkalmából.** A király megengedte, hogy Goluchowski Agenor, a császári és királyi Ház és a külügyek közös minisztere a császári orosz Newsky Sándor-rendet a gyémántokkal, továbbá Welscherheim Rudolf I. osztályfőnök a császári és királyi Ház és a külügyek közös miniszteriumánál a császári orosz I. osztály Szent Anna-rendet és temerini Széchen Miklós gróf II. osztály főnök ezen miniszteriumnál a császári orosz I. osztály Szent Szaniszló-rendet elfogadhassa és viselhesse.

* **Mező-Keresztes ünnepe.** Részletesen megemlékeztünk arról a szép kettős ünnepről, mely vasárnap Mező-Keresztes községben a templomszentelés és az új kath. kör megnyitása alkalmából lefolyt. Mint levelezőnk írja, az esteli gazdag lakomával még nem ért véget a kedélyes mulatság, hanem míg az intelligencia a plébánián szórakozott, a tagok az új kör helyiségében gyűltek össze s pompás táncmulatságot rendeztek. Az összejövetelen később a főszolgabíró, az új kör elnöke Alacs Károly és a község intelligenciája is megjelent s részt vett a tagok örömeiben. A pompás mulatság késő éjjellig tartott.

* **A trienti kongresszus.** A trienti. anti-szabadműves kongresszus az előzmények után itélve világra szóló manifesztációja lesz az igazhívő keresztényeknek. Afrikából. Amerikából sőt a távoli Ausztráliából is jönnek a kongresszusra katolikusok, a kik részt akarnak venni a történelmi jelentőségű gyűlésen. Természetes, hogy az eszközökben nem válogatós szabadművesek is erősen készülődnek, hogy az ő működésüknek gátat vető egyesülés békés lefolyását lehetlenné tegyék a trienti szabadművesek az olaszországiakkal egyetemben készülnek a rendezésre, mely azonban bizonyosan nem fog sikerülni, mert a hatóság kötelességszerűleg gondoskodik, hogy a császárkirály képviselőjének jelenlétében megtartandó kongresszus zavartalanul a nemes ügyhöz méltó magasztosságban folyhasson le.

* **A kath. lelkészek jövedelmeinek összeírása.** Nagyvárad város területére nézve most állítják össze a congrua rendezése indokából a r. kath. lelkészek és segédlelkészek jövedelmeit. Ha a munkálattal készen lesznek, összehívják a felügyelő bizottságot, melybe a I. sz. egyházmegye részéről, mint már említettük, Széchenyi Jenő kanonok, Vidovits György cz. kanonok és Lopussny Gyula szent székülnök küldettek ki. A város képviselőjében Sal Ferencz polgármester, Dus László főügyész, Bordé Ferencz tanácsos, Komlóssy József tb. főjegyző, — ezenkívül Papp Miklós pénzügyigazgató vesznek részt a munkát átvizsgálásánál.

* **Egy derék aggastyán halála.** Szatmár megye törvényhatóságának egyik köztisztviselője, szeretetben álló tagja: Zanth Ignác nyug. uradalmi ügyész, a nagy-károlyi r. kath. hitközség világi elnöke, 79 éves korában meghalt. Az elhunyt derék férfiú a jogi vizsgákat Nagyváradon tette le s később mint országgyűlési irnok, a megyei követek mellett tanulmányozta a pozsonyi országgyűlést. Majd letette az ügyvédi vizsgát s ügyvédeskedett. 1842-ben nőül vette Kallós Alojziát s házasságából több gyermek származott. A szabadságharcban mint a nagy-károlyi és nagy-majthényi polgárokból alakított nemzetőrség lovas századosa részt vett a dézsi csatában s az erdélyi harcztéren. A

Károlyi közös birtokok jószágfelügyelője, majd a birtokok felosztása után ismét urad. ügyész lett, s mint ilyen 1891-ben lépett nyugalmába. A kath. egyháznak 1870. óta világi és iskolaszéki elnöke. Halálát hosszas betegség előzte meg. Elhunyt alkalmából a szatmári püspök részvét látogatást tett az özvegnél, Schlauch Lőrincz bíboros, püspök, az elhunyt volt püspöke pedig távirati uton fejezte ki részvétét a derék férfiú elhunyt felett. A megboldogultat vasárnap délután temették a hitközség által adott diszsihelyen. A gyászszertartás után a halottas háznál Kovács József, a szatmár-megyei ügyvédi kamara elnöke tartott szép beszédet az elhunyt felett, a temetőben pedig Palczner Ernő kegyesrendi házfőnök és kormánytanácsos bucsuztatta el. Áldás poraira!

* **Tisztujítás a jogakadémián.** A jogászok körében is erősen folyik a korteskedés. Az »Ifjusági segélyegylet« elnökül Algay Vilmos is óhajtják némelyek megválasztani, azonban mint hírlik Zubor Andor joghallgatónak is nagy pártja van. Az önképző kör elnökségére Gyenge Béla joghallgató megválasztását bizonyosra veszik.

* **Önkéntesek vizsgája.** Elkövetkezett az önkénteseknek is a várva-várt napja: ugyanis ma lesz az önkéntesek vizsgálatának a legutolsója. Ez eddigi vizsgákon Cenerlain de Grancy altábornagy elnöklete alatt, Schandru és Csák őrnagy, Huterreiner és Mengelle kapitány voltak a vizsgáló bizottság tagjai.

* **Kongrua-ügy.** Timon Ákos miniszteri tanácsos, a kongrua-bizottság központi előadója visszaérkezett a városba s véglegesen átvette hivatalának vezetését, melynek helyiségei október 1-től kezdve Hold-utca 13. szám alatt lesznek berendezve. Egyben jelentik, hogy a kongrua rendezés előmunkálatai országszerte akadálytalanul folynak. A lelkészi jövedelmek összeírásai már körülbelül bevégeződtek s ezeknek felülvizsgálatát a törvényhatósági felülvizsgáló bizottságok október hónap fogják megkezdni. Wlassics vallás- és közoktatásügyi miniszter a »legnagyobb érdeklődést« tanúsítja az ügyek menete iránt s minden fontos ügyben közvetlenül referáltat magának, mert közelednek a választások.

* **Helyszini szemle a löszerraktárnál.** A nagyvárad 4. honvédezred parancsnoksága átirított Nagyvárad város polgármesteréhez, hogy a várostól bérelt löszerraktár padozata nagyon nedves, a gomba a deszkák közt felverődött és a töltény-rakaszok, valamint a tölténydobozok elrothadtak s ujjakkal kell pótolni. A parancsnokság szeptember hó 23-án reggel 8 órákor megvizsgálja az épületet s a helyszini-szemléhez kéri a város szakértőjét is kiküldeni. Az épület kijavításának sürgős elrendelése iránt kér intézkedni meg az ezred parancsnokság, hogy a további károsodást elkerüljék.

* **A községek anyakönyvi költségei.** A belügyminiszter, mint értesülünk, közelebb részletes jelentést fog a képviselőház elé terjeszteni azokról a dologi kadásokról, melyek az állami anyakönyvek életbeléptetése folytán a községekre hárultak. Eme jelentés benyújtására a legutóbbi budgetvita folyamán határozatilag utasította a Ház a minisztert, a ki azonban mindeddig nem tett eleget az utasításnak.

* **Az anyakönyvi hivatalok csődje a fővárosban.** A kizárólag fővárosi-ügyekkel foglalkozó Magyar Főváros konstatálja, hogy minden aggodalom valóra vált, mely az anyakönyvi hivatalok működéséhez az egyházpolitikai törvények életbeléptetésekor fűződött. Konstatálja ez a lap, a mely soha az egyházpolitikai ellenzékhez nem tartozott, hogy az új rend a fővárosban nem vált be. Tönkretette az intézményt a hatóságok viszálykodása, a kormány fukarsága, mert a kormány azt akarja, hogy ezt az állami intézményt a főváros fizesse, a főváros pedig fizetni nem akar. Most, mikor a főváros s a kormány belátta, hogy az állapotok tarthatatlanok, a közigazgatási bizottság kapott

megbizást arra, hogy véleményt adjon az anyakönyvi hivatalok újjászervezését illetőleg. Ez a bizottság tovább adta a kellemetlen mandátumot a tanácsnak, a tanács pedig Faller Ferencz főjegyzőre bízta az előmunkálatokat, a ki el is készítette a tervezetet. E szerint a főváros öt anyakönyvi kerületre osztatnék öt önálló anyakönyvvezetői hivattal. Az előterjesztés kivétel nélkül tartja, hogy az anyakönyvi hivatalokat a ker. előjárások keretén belül szervezzék. A pénzügyi részről nem szól a tervezet. Nem mondja meg, hogy a létesítendő két új hivatal költségeit ki viselje. Az előterjesztés a reformot rendkívüli sürgősnek mondja, mert a mai állapotokat egy napig sem lehet fenntartani.

* **Ünnepelt törvényszéki elnök.** Széchenyi József a zombori királyi törvényszék elnöke, Széchenyi Jenő nagyváradi apátkanonok fivére, közelebb töltötte be törvényszéki elnökségének 25-ik évét. Ebből az alkalomból az ottani vármegyei palota dísztermében nagyobb szabású ováció volt, amelyen pártkülönség nélkül ünnepelték a tudós jogászt s Zombor társadalmi életének ezen egyik legkiválóbb vezéralakját.

* **Új aranyföld.** A Kamcsatka területének átkutatásaira Bogdanovics és Lemlakin vezetésével indult expedíció Ap-csumukan és Ayam között, mint az orosz távirati ügynökség jelenti, gazdag aranytartalmu területre bukkant. Azonkívül az Alkaschra folyó mentén a partvidék számos helyén vulkáni rétegekben szintén dus aranyat tartalmazó ereket találtak. Ha igaz a pétervári távirat, ugy egyideig megszabadul minden ország a kalandoroktól, kik az aranylázról hajtván, majd előzőnk Kamcsatkát, miként egykor Kaliforniát benépesítették.

* **Akik elkerülik az ujonczozást.** A honvédelmi miniszter körrendeletben intézkedik a katonaság alól menekülő ifjak szorosabb kutatására nézve. Évenként 30—33 ezer a sorozástól távolmaradó allitaskötelesek és 20—24 ezer a teljesen ismeretlen hadkötelesek száma. Szükség, hogy ez a magas szám lehetőleg csökkentessék. Felhívja a miniszter a törvényhatóságokat, hogy illető közegeket utasítsák, miszerint az ilyen távollevőket és ismeretleneket az eddiginél nagyobb eréllyel kinyomozni és kipuhatolni igyekezzenek.

* **Gyászhir.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Kiscsepényi Sántha Etelka özv. Hináry báró Meszena Istvánné, Kiscsepényi Sántha Gizella özv. Govrik Lajosné úgy maguk mint számos rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják forrón szeretett testvéröknek kiscsepényi S á n t h a Lujzá-nak, folyó hó 22-én éjjeli 2 óraker ölete 73-ik évében szív-széllhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 24-én délután 1/4 óraker fogtak a róm. kath. szertartás szerint beszentelés után Lessen a családi sírkertben örök nyugalomra helyezni. Less, 1896. szept. 22. Béke lengjen porai felett!

* **Vasuti internátus Nagyváradnak.** A kereskedelemügyi miniszter az ország területén hét internátust fog időközönként felállítani az ország különböző részein a m. á. v. tisztviselők és alkalmazottak fiú és leány gyermekei számára. Az első ilyen nagyszabású internátus, amely a magyarosodás terén is missziót teljesít, a múlt napokban nyílt meg Szegeden. A második Kaposvárott épül. A hátralévő internátusok valamelyike székelyhelyeül pedig Nagyváradot kellene kiszemelni, mely sokféle tanítézetével egyik legalkalmasabb városul kínálkozik.

* **Felhívás a kereskedő főnök urakhoz*.)** Az alsófoku kereskedelmi iskolán a beiratások megkezdetvén, az előadások e héten megnyílnak. Felhívom az üzlet tulajdonos urakat, hogy tanulóikat a tanítás megkezdéséig annyal inkább is beirassák, mert a későn jelentkezők ellen az 1884. XVII. t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri rendelet teljes szigorával alkalmaztatni fog. J a n k y József a városi alsófoku keresk. iskola felügyelő bizottságának elnöke.

*) Ez már a negyedik felhívás ez ügyben.

* **Egy alföldi falu születésnapja.** Tót-Komlós, az Alföldön ama ritka boldog községek egyike, a mely a községi pótadót nem ismeri, — szept. 20-án ünnepelte főnállásának 150 esztendő fordulóját. Az ünnepségre a megyei közművelődési egyesület vándor közgyűlést tartott, melyen Oláh alelnök, Domb Gyula lelkész, Frankó László dr. ügyvéd beszéltek. A hálaadó isteni tiszteleten Csukovszky Márton, C s e r n i k Kálmán és Gajdács Pál magyar templomi szónoklatokat mondtak. A községi pénztárból megvendégelték az egész lakosságot, az ezredév emlékére milléniumi dombot emelték, melyhez mindenki visz egy kapa földet. Az első kapavágást szép beszéd s jelmondat kíséretében Fábry Sándor alispán tette meg.

* **Vasuti szerencsétlenség.** Szept. 21-én hajnali 3 óra körül sulyos kimenetelű baleset történt Miskolcon. Ugyanis a tolató mozdony két kocsival egy személyvonatnak oly erővel rohant neki, hogy az összeütközés folytán a személyvonat ablakai szétzúzottak és a bent levő utasok közül egy első osztályú utas lábát törte, sokan pedig súlyosabb sérüléseket szenvedtek. Hogy kit terhel a felelősség, azt csak a vizsgálat fogja kideríteni.

* **Zsidógyerekek és a misszionáriusok** Budapesten. A zsidó hitfelekezet érdekeit képviselő Egyenlőség-ben olvassuk a következő leleplezést: A (budapesti) hold-utcai (unitarius) térítőiskolában, a mely leginkább földhöz ragadt szegény zsidó családokra veti ki hálóját és melyet — elég szegény és gyalázat! — leginkább szegény orthodox zsidó szülők gyermekei töltenek meg, nyakra-főre keresztelegetik a zsidó gyermekeket. A cikkíró kérde: Lehet-e a zsidó gyermekeket megkeresztelni? Vagy vannak-e bizonyos privilégiumai a misszionáriusoknak? És ha nem szabad, mivel lehet megakadályozni a lélekfogyó társaságnak különösen ebben az évben vígan folyó vásárlásai folytatását? Ha e tértések törvénybe ütköznek, mik talajdonképpen azok a megkeresztelt gyermekek? Zsidók? Anglikánusok? A mint mi tudjuk, erre az interpellációra csak Szász Károly dunamalléki ref. püspök adott felvilágosítást, a ki a helyi felügyeletet gyakorolja a budapesti angol-skót misszió tevékenysége alatt.

* **Verekedő zsinagóga.** A Pester Lloydnak írják Makóról: Elégge nem roszalható, visszatartó jelenet játszódott le a múlt szombaton az itteni zsinagógában a rabbinus és az orthodox hitközség előjáróságának egy része között. A rabbinus beszédje közben az előjáróságnak szívére igyekezett hatni, hogy hátralékos fizetését, melylyel neki a hitközség régebben tartozik, folyósítsák. Akiket érintett a beszéd, helyeiken nyugtalankodni, köhögni, tüsszögöni, végre hangosan imádkozni, majd énekelni kezdtek, csak hogy a rabbit túllármázzák. De a rabbi annál erősebben kiáltozott. Végre egyik hitközségi előjáró rákiáltott a lármázókra: »Halts Maul.« Erre lett még csak gezés. Hajba kapott az egész kompánia és csuful püfölték egymást. A hölgyesereg látva a karzatról a tárt veszedelmét, lorohant a templomba és csakhamar repültek a czopfok. Nagysokára kintaszígták egymást az imaházból és vége lett a komédiának.

* **Nazaréus katonák.** Szegedre legutóbb tíz tartalékos katonát kísérték szuronyok közt, mert az őszi hadgyakorlatok alkalmával vonakodtak fegyvert fogni. Ezek már rendszeren leszállították a 3 évüket, de mióta kikerültek a katonaságtól, nazaréusok lettek s hiába festik le előttük a nyomort, melybe feleségük, gyermekeik kerülnek, nem engedelmeskednek a katonai törvényeknek. A szerencsétlenek fölött a szegedi hadbírótság e napokban fog ítélni.

* **Kirabolt plébánia.** Pálócson a róm. kath. plébánia épületet kirabolták e napokban; a rablók a plébános távollétében törtek be az épületbe, ahol a szekrényeket feltörték s egyből, mely a plébános hivatalos szobájában volt, 212 frtot s számos értékpapirt elraboltak. Másnap az iskolás gyermekek, kik gombát szedni mentek ki az erdőre, az értékpapirokat egy egy dobozba elrejtve megtalálták egy szobor mellett, mely a község alatt van föllálitva. A megindított vizsgálat még eddig nem derítette ki a tetteseket.

* **Megszökött elmebeteg.** A budapesti rendőrfőkapitányság átiratban tudatta a rendőrséggel,

hogy Vojnár István veszélyesen elmebeteg, kit M. Szigetről akarták a fővárosi lipótmezei tébolydába szállítani, utközben H. Szoboszlónál a vasútról megszökött. A budapesti rendőrség kéri a főkapitányságot, hogy rendelje el nyomozását s ha netalán itt tartózkodnék, fogják el s szállítsák a fővárosba.

* **Járványos betegségek a megyében.** Dr. Popovits György megyei főorvos összeállította és az alispáni hivatalhoz beterjesztette a szeptember hó 1-től 15-ig Biharmegye területén előfordult járványos betegségek kimutatását. E szerint az egész megyében igen kevés járványos beteg volt. Roncsoló toroklob 7 ujj esettel lépett fel s a 3 régivel együtt 10 beteg volt; meghalt 2. — A vérhas: új betegezés nem fordult elő. A régi betegek (Derecskén 3), mind meggyógyultak. — A kanyaróbul Széplakon a két régi beteg meggyógyult. Új betegezés nem fordult elő. — A vörheny Konyáron 11 esetben fordult elő, régi beteg 1 volt. Konyáron meggyógyult 3 beteg. Berettyó-Ujfaluban az összes régi betegek meggyógyultak. — A hökhurut 56 esetben fordult elő a megyében; meghalt egy Rippa községben.

* **Siket-e a hal?** Ujabbán az a nézett kezdett elterjedni, hogy a halaknak igen jó hallásuk van. Bebizonyítani vélték ezt azzal, hogy a haltenyésztő csöngetést ad jelt az etetés idején s a halak erre a jelre tömegesen usznak a part felé, a hol a tenyésztő szorja az eledelt. Egy német természettudós erősen ragaszkodott ahhoz a véleményhez, a melyhez kis üvegmedencében tartott aranyhalok megfigyelése folytán jutott s a mely szerint a halról elterjedt régi mondás, hogy a hal néma, valóságban alapszik. Állítása igazságának bebizonyítására összeköttesbe lépett egy haltenyésztővel, a kinek nagy kiterjedésű halastava van. A három napig tartott megfigyelések eredményéből kitént, hogy a halak nem a csönögő szavára jönnek elő, hanem mert látják a halászt. Valahányszor csöngetés nélkül közelgett, ép oly mohón usztak feléje réméve a megszokott eledelt. De ha ügyesen elbujva, észrevétlen a partra huzodhatott, csöngethetett bármily erősen: a halak nem vettek róla tudomást.

* **Vendéglőben.** Csángó Menyhért: Van-e liba?

V e n d é g l ő s: Van.

C s á n g ó M.: Hát hozzon akkor egy tollat, hogy kipucozóvjám a pipámat.

* **Tudós hamisító.** A tudósvilág ama része, mely régiségeket kutat, ódon írásokat buváról, jól ismeri Simonides helyét. Hires volt ő annak idejében hamisítással. A vén impásztor, ki annyisokat rászédett, a napokban egy albán városkában halt meg s halála bizonyára sokakban újra földidézi annak a vezetésnek fájdalmát, melybe Simonides került egyeseknek és intézeteknek, ki az ova-tos britisch muzeumot befonta 650 guinea erejéig. Ennyit fizetett neki ez a tekintélyes intézet Belizar hadi jelentéseért, melyet Justinianus császár-hoz intézett, de voltaképpen maga Simonides csinálta. Akadt ő nála ósrégi görög pergámen, egyiptomi papyrus és lotoszevel, kuriai írás, kövek cserepek bronz és arany, mind renkívüli segítségk Homer, Aristoteles, biblia, levél Alkibiadestól, Periklestől, egyiptomi és bizanczi dolgok. Fölkereste az ismert régiséggyűjtőket s bámulatos unikumokkal kedveskedett, természetesen jó pénzért. Tudott ő ásatásokat is rendezni, biztos eredménnyel. Kivált Angliában csapott egy időben jó vásárokat. Hanem persze az ilyesmit nem lehetett soká folytatni és Simonidesnek hiába volt meg a talentuma a hamisításokhoz, hiába vett föl más firmát, a mesterség többé nem jövedelmezett.

* **Megesipett zsebtolvaj.** Krisztics György szegény süteményáruló ember garasonként takarít össze pár forintot, hogy öregségére ne keljen a nehéz kosarat hordozni. Tegnap 30 frt megtakarított pénzt akart bevinni a takarékpénztárba, de a Kispiacon a 3 tizesbankót ellopták tőle. Kereste a jómadarakat s Csillagvároson észrevett három csavargót, akik éppen osztottak a pénzen s előttük egy revolver volt. Egyedül nem merte a tolvajokat megtámadni, de a rontói biróval találkozá, ennek segítségével először a revolvert kerítették meg, aztán elfogták az egyik csavargót: Morár Tógyer helynélküli cselédet, aki tagadja, hogy része lenne a lopásban. A másik két jó madár elmenekült.

* **Rövid hírek. Államsegély tanítóknak.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a farnosi gör. kath. elemi iskolai tanító évi fizetésének 300 frtra leendő kiegészítése végett évi 95 frtot, a kis-kereki ev. ref. elemi iskola tanító évi fizetésének pedig 400 frtra való kiegészítésére évi 158 frtot engedélyezett az állampénztárból. — **Uj marha rakodó állomás.** A földmívelési miniszter Barsmegyében Nagy-Ugróczon marharakodó vasútállomást engedélyezett. — **Revolveres koldus.** Tegnap a rendőrség elfogott két vándorló lakatos legényt, a kik házról-házra koldultak. Az egyiknél, aki Szászrégenből jött egy krajczár nélkül s Kiss Jánosnak hívják, egy töltött revolvért találtak. A rendőrség gondoskodik egy kis kéjutazásról a számára.

TANÜGY.

Női ipariskola polgári leány- vagy felsőbb leányiskolát végzett tanulók számára. Budapesti a székesfőváros hatósága a leányok gyakorlati irányu kiképzésére a III. ker. községi polgári leányiskolával (Bécsi-ut 33—35. sz.) kapcsolatban női ipariskolát létesített. Ez intézet szervezeténél fogva ez időszerint legmagasabb fokú női ipariskolája hazánkban. A növendékek teljes kiképzést nyernek a női ipar ágában s egyszersmind a női kereskedelmi tanfolyam tanterve szerint kereskedelmi életpályákra is elméletileg és gyakorlatilag kiképezetnek. A végzett tanítványok vagy önálló iparüzletet nyithatnak, vagy üzletekben levelezői, pénztárkezelői stb. állásokra léphetnek vagy polgári iskolai kézimunka, illetve iparitanítónői szakvizsgát tehetnek a fennálló szabályzatok értelmében. Az intézeti növendékek már tanulmányaik közben keresetet is biztosíthatnak maguknak, a mennyiben üzletek vagy magánosok részére megrendelt munkáik árának kétharmadát ők kapják. Ez iskola női ipar kiállítására a székesfőváros pavillonjában tekinthető meg.

A III. kerületi női ipariskolát mint a nők gyakorlati irányu nevelésének egyik hathatós tényezőjét melegen ajánljuk az érdeklődő szülők figyelmébe. A nevezett iskola közelében havi 12—18 frtért is kaphatnak a tanulók teljes ellátást. A beiratások ez évben október hó 1-én kezdődnek. Rendkívüli esetekben vidéki szülők gyermekei is részesülhetnek tandíjmentességben. Tanításdíj félévénként 10 frt.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradi zenekedvelők egyesülete igazgatóválasztmányának mélyen tisztelt tagjaihoz a következő felhívást intézi lapunk utján M e z e y Mihály, egyesületi elnök:

Mélyen tisztelt uram!

Minthogy az igazgatóválasztmány f. hó 21-ére hirdetett gyűlése — valószínűleg a kedvezőtlen idő miatt — megtartható nem volt, a nyilvános zeneiskolának október elsején leendő megnyitása pedig elvitázhatatlanul szükségessé teszi az igazgatóválasztmány intézkedését. — fölkérem az igen tisztelt czímet, sziveskedjék az újabb f. hó 24-én délutáni 5 órára kitűzött igazgatóválasztmányi gyűlésen a polgári iskola felügyelő igazgatóválasztmányi irodában (Uj polgári fiúiskola I. emelet) okvetlenül megjelenni, hogy a szükséges előintézkedéseket megtehessek.

I R O D A L O M

— **Magyarország vármegyéi és városai.** (Magyarország monografiája.) Szerkesztik: Dr. Sziklai János és dr. Borovszky Samu. I. kötet: Abauj-Tornavármegye és Kassa. Negyedrét, 580 oldal illusztrációkkal, műmellékletekkel. Budapest. Apollo irodalmi és nyomdai részvénytársaság. 1896. A nagy irodalmi vállalat czélját dr. (sic!) Jókai Mór az előszóban a következőkben jelzi: Egy lelkes és bátor írói gárda óriási munkára vállalkozott. Megírja Magyarország történetét és jelenkorát vármegyénként, városokként, olyan kiterjedésben, olyan részletességgel, a minőre nincs példa a gazdag külföldi irodalomban. Ez is legyen dicsősége Magyarországnak. Ilyen magasra emelkedett a század elején még oly szegény jelentéktelen magyar irodalom.

A vállalkozás, magunk is elősmerjük, igen nagy és merész; a jövő fogja megmutatni, arányban állottak-e a nagy feladattal a munkások. Ha igaz, hogy fél munkát végzett, aki elkezdte, úgy az előtünk álló kötet biztató jövőt jósol, bár az a rengeteg füzetes vállalat, amely ezredévünk alkalmával a magyar könyvpiacot elárasztotta, azon aggodalmat ébreszt bennünk, hogy a csekély magyar olvasóközönség ilyen kínálatnak aligha fog megfelelni.

Az első megjelenő kötet valóban rendkívül gazdagnak mondható tartalom dolgában. Csak a fejezetek czimeit adjuk tájékozás és igazolás végett. Bevezetés. Kassa.* Kassa története. * Általános leírás.

nete. A Szent Erzsébet székesegyház. Kassa régi sírkövei. Hires házak és hires lakóik. Kassa közigazgatása. Kassa a magyar hadtörténelemben. A kassai róm. kath. püspökség. A gör. kath. egyház. A két protestáns egyház. Az izraelita hitközség. A képzőművészet Kassán. A kassai ötvösművészet története. Kassa közoktatásügye. Irodalom és könyvtárak Kassán. A színészet Kassán. Kassa népszokások és babonák. Kassa társadalmi. Törvénykezés. Kassa egészségügye. Ipar és kereskedelem Kassán. Kassa pénzügyei. Kassa erdőgazdasága. Abauj-Tornavármegye földrajzi viszonyai. Abauj-Tornavármegye közsegei. Alsó-, Felső-Meczenzef, Göncz, Jászó, Nagy-Ida, Szepsi, Szikszó, Stósz, Torna. Abauj-Tornavármegye gyógyhelyei. Lakossága. Népoktatás. Mezőgazdasága. Geológiai viszonyai. Állatvilága. Vadászata. Flórája. Posta és táviró. Vasutjai. Pénzügyei. Östörténete. Története. Nemes családjai.

A munka népszerű kiadvány igényeivel lép föl s így valami újat, eredetit részletekben nem ad, de ad igenis világos, tetszetős áttekintést Abauj-Tornavármegyéről, főleg Kassáról. A kötet illusztratív része rendkívül gazdag. Czinokgrafiákon kívül ad több térképet, facsimilét többé-kevésbé sikerült kivitelben.

Egy-egy füzet ára 40 kr. Egy arany- és színnyomású bekötési tábla 1 frt 50 kr. Megrendeléseket elfogad a »Magyarország vármegyéi és városai« kiadóhivatala Budapest, VII. kerület, Rottenbiller-utca 43. szám. Melegen ajánljuk. Dr. N. Gy.

— **Cantica Sacra pro tempore adventus et festis nativitatis D. N. I. C. in usum praecipue studiosae gymnasiorum juvenutis auctore Aloysio Hennig S. I.** Kiadja a »Hirnök« Kalocsán. Ára 60. Ajánljuk a középiskolai ifjúság énektanárainak s dalosköreinek figyelmébe.

SZINHÁZ.

Béni bácsi.

Meglehetős számú közönség előtt ismételték meg tegnap Beöthy László bohózatát. A darab tetszett ez alkalommal is. Jó volt Bartos vendéglőse s Rózsahegy Kálmán Tipka Leandere, mely az alakítás mesterműve s nem közönséges tehetségről tesz tanuságot. Klenovits, Lányi, Turcsányi, Bajnóczy, Lövey, Kantay s kit legelsőbb kellett volna említeni, Vendrey nagyon elősegítették a sikert. Cserny a nézőtérrel folytatott élénk szembeszédet. Tudunkkal ez nincs a szerződésben. sz. d.

A színügyi bizottsághoz.

Ma este a színházi iroda tudatta velünk, hogy a nemzeti színház műsoráról levett a színpadoktól levett »Századvégi leányok« mégis színre kerül, — mint írják, — csütörtökön. E terminus hibás, de azt hisszük, s eme a bizottság ismert józólése jogosít fel minket, hogy a vállalkozás csütörtököt fog mondani.

Tehát Megyeri ur összeegyeztethetőnek tartja a kolozsvári »nemzeti« színház irányával a fékevesztett naturalizmus e fattyuhajtásának színrehozatalát. Jólvan. Tudtuk eddig is róla, hogy tisztán üzleti szempontok vezetnek; úgy jött ide Nagyváradra mint egy jónevű szín-

igazgató, — s úgy megy el, mint egy orfeumdirektor. Nem hittük, hogy figyelembe ne vegye a közönség óhaját, mely a józólésbe ütköző szellemű darabot levételni kívánja. Nem veszi figyelembe, ám lelke rajta. Majd jövő tavasszal midőn a szinkörkiadásáról lesz szó, erről megemlekezünk.

Most azonban a színügyi bizottsághoz van egy kérésünk. A város azért alkotta e bizottságot, hogy a művezetés irányát ellenőrizze s ahol kivetni valót talál, ott lépjen közbe s akadályozzon meg minden merényletet, mely a közönség erkölcsi jó érzékével szembe mer szállani. Ez az eset így van. Soha alkalmasabb idő nem volt, hogy a bizottság feladatát teljesítse. Asszonyaink és leányaink s a még nem romlott izlésű közönség várakozóan tekint rá, mert hisz e bizottság tagjai jól tudhatják, hogy minő károkat okozhat egy oly tapintatlan dolog. Kérjük tehát a bizottságot s főképp annak minden tekintetben tetterős elnökét, **Hoványi Géza** urat, hogy hivatásához méltón tiltsa be a darab színrehozatalát. E tette a nagy közönség osztatlan elismerésével fog találkozni. Elvárjuk az elnöktől, hogy ő nagyváradi nők iránt lesz annyi tekintettel, hogy egy czéda darabot a nagyváradi szinkör színpadára nem enged vitetni. Ha ez megtörténik, akkor nemsokára a »nach Grosswardein« fog színpadra kerülni s színészeink undorral rikoltják majd:

»Arbeterein nach Grosswardein . . .
Speramus meliora!«

Hírek a szinkörből. A ngot a bájos zenéjü operette kerül ma, a multkori szereposztással. És lesz ez idén az utolsó előtti operette előadás. N a d á n y i György holnapi előadására újolag felhívjuk a közönség figyelmét.

Igazságszolgáltatás.

A vérvád.

Érdekfeszítő és hosszú tárgyalása volt a budapesti sajtóbírósnak, mint azt előző számunk jelezte.

Az első vád Bonitz ellen az, hogy mikor a Magyar Néplap, politikai heti újság német kiadásban is megjelent, előfizetési felhívást bocsájtott ki, a melyben hevesen kikel az egyházpolitikai törvények ellen. A polgári házasságról elmélkedve, arra a meggyőződésre jut, hogy az erre vonatkozó törvények haszontalanok. Az országban felebaráti szeretet helyett gyűlölködés uralkodik. Az anyakönyvvezetők gunyolják a papokat, gunyolják a házasság szentségét, az elzsidósodott liberális kormány nagyobb dicsőségére s e tenorban van tartva az egész német nyelvű előfizetésre való felhívás.

A másik vádat Bonitz ellen Freymuth Bernádin ismert könyvének fordítása miatt emelte a főügyészség. Bonitz németből magyar nyelvre ültette át Historikus álnév alatt a Zsidó vérgyilkosságok története napjainkig című vas-kos munkát, mely felsorolja a legrégebb u. n. rituális gyilkosságokat Damaszkusz és Trientől egészen Tisza-Eszlárig. Mindenütt azt hangsúlyozza, hogy a zsidók vallásos szempontból rendszeresen üzik a keresztény gyermekek gyilkolását, mert az ártatlan vére szükségük van, a mióta nincs rendes papjuk Áron nemzetségéből, mert egyesegyedül csak ezek jogosítvák az Urnak áldozatot bemutatni. A gyilkosságnak első oka a keresztények elleni gyűlölet, melyet már gyermekkorukban szívnak magukba a zsidók, a kik azt vélik, hogy a gyilkosság által Isten előtt kedves dolgot cselekszenek. A második ok, hogy a vért babonás czélokra gyógy-szerként stb. használhassák. A harmadik okuk

pedig, hogy véleményük szerint lelküket az örök kárhozattól megmenthessék.

A tárgyalásnak a késő éjjeli órákban lett vége, mikor az elnök feltette a kérdéseket és az esküdtek tanácskozásokra vonultak vissza, melynek eredményeképpen a következő verdiktet hirdették ki:

Arra a kérdésre, hogy szerzője-e Bonitz Ferencz az inkriminált közleményeknek, tizenkét igennel feleltek.

Hogy van-e a közleményekben vallásfelekezeti elleni izgatás, tiz nem és két igen volt a felelet.

Ugyancsak tiz szóval két ellenében mondták ki, hogy a közleményekben a polgári házasság elleni izgatás nem foglaltatik. Ezen verdikt alapján a királyi törvényszék Bonitz Ferencz lapszerkesztőt az ellene emelt vád alól felmentette.

Törvénytörési tárgyalások. A nagyrádi kir. törvényszék büntető osztálya ma, szerdán a következő büntütyeket fogja tárgyalás alá venni:

J e n e i Lajosné gondatlanság által okozott emberölés.

K ó t i Sándor és társa lopás büntette.

F r i e d m a n n Ignác sikkasztás vétsége.

H a m z a Mihály lopás büntette.

I z s á k György szándékos emberölés büntetének kísérlete.

REGENY-CSARNOK.

A forgácskisasszony.

— Elbeszélés. —

13

Irta: VALNICSEK BÉLA.

Ötödik fejezet

Meglepetések.

Hegyesi Károly nagy kopé. Mikor megkapta a Gyulától a tanácsot, úgy tett, mintha egyenest haza tartana, pedig esze ágában sem volt. Szépen megkerülte a kastélyt s felment a Bérczy nővérekhez. Etelka még köztük volt.

A hölgyek kérdően tekintettek a belépőre. Hegyesi észrevette meglepetésüket s így szólt: Ugy-e nem vártok vissza hölgyeim? Pedig nem hiába vagyok itt; az egyszer, igen fontos dolog vezetett ide.

Azután körülnézett, nincs-e valaki közelükben s halk, suttogó hangon szólt.

Bérczyék meg Etelka eleinte csodálkozással halgatták Hegyesit, majd az öröm kifejezése ült arcukra. Etelka különösen vig lett, ő nem egyszer tapsolt kacsoival, hogy milyen pompás eszme is a Hegyesi eszméje. Soha ilyenre nem gondolt volna; ezt a két nővér is beismerete.

A beszéd végén Mariska szólalt meg:

— Mi szívvél-lélekkal rajta leszünk, hogy minden úgy történjék, mint ön akarja s ha valamiben szüksége lesz, számíthat ráuk. Ami a titoktartást illeti, biztosítjuk, hogy nem lesz panasza ellenünk.

Etelka és Ida csatlakoztak Mariska szavaihoz.

— Köszönöm hölgyeim. A dolgok folyásáról időközben értesíteni fogom nagyságtokat, nagyobb részben levélben, mert gyakori jelenlétem feltűnést keltene.

Mikor Hegyesi távozott, a hölgyek vig kedélyvel folytatták beszélgetésüket; mindegyik megdicsérte Hegyesy eszméjét, melyből kilátszik, milyen őnzetlen barát; nem a maga dicsőségét keresi, hanem a nép javát. És a választása is kitűnő emberre esett, meg kell hagyni. A zebegényiek megörülnek, ha megtudják.

— Tudod, mit gondoltam Ida? kérdé Mariska.

— Nos?

— Nekünk ugyanis sok időnk van és kevés dolgunk. Nem volna jó, ha magunk csinálnánk néhány zászlót meg kokárdát?

Majd elhivatjuk az erdész urat és a gyógyszerészt s megbeszéljük velük a dolgot; ők értenek az ilyesmire. Etelka kisasszony is lesz szíves segítségünkre lenni.

— Szíves örömet. Akár mindennap eljövök, ha nem leszek alkalmatlan.

Mariska megfenyegette az erdész kisasszonyt. Hogy mondhat ilyet?!

A következő napokban az erdészt, meg a gyógyszerészt is beavatták a titokba s ez időtől fogva ők is gyakrabban látogattak a kastélyba.

Sanyi bácsinak és Gyulának kezdett feltűnni a dolog. Etelka mindennapos vendég s egész napon át a szobába vannak. A gyógyszerész, erdész is gyakran jönnek. A multkor is, mikor felment hozzájuk, zavarba jöttek. Meglátszott rajtuk, hogy valami fontos dologról beszélgettek s hirtelen másra terelték a beszédet. Sanyi bácsi, meg Gyula úgy gondolkodtak, hogy talán nincs bennük bizalmuk a Bérczy nővéreknek s azért elhatározták, hogy visszavonulnak a társaságukból.

Gyulát különösen az bántotta, hogy Etelka is köztük van. Ez az egyetlen leány, aki iránt különös tiszteletet, — sőt mi türelem-tagadás — szeretet is érez s lám, most ő is a többiekkel tart. Pedig Etelka mindig kedves, szeretetreméltó volt vele szemben és sokszor azt vélte kiolvasni szemeiből, hogy Etelka is tudná őt vizsontszeretni s most mégis oly ritkán beszél vele; pedig majd mindennap itt van. Etelka szemeiben, igaz, most is olyan titkolózó, pajkos mosoly ül, hanem Gyula ebből is inkább gyanút élt olvas ki, mintha ezt akarná kifejezni a tehintete: No, most csak elhiszed, hogy nem vagyok rád féltékeny? Mi?

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Interparlamentáris kongresszus.

Budapest, szept. 22. (Saj. tud. táv.)

Az interparlamentáris konferencia tagjai a parkklubban fényes estélyre gyűltek össze: ott volt Schlauch biboros és püspök, miniszterek, tábornokok, főrendek, képviselők, mindössze ezer meghívott vendég. Az estély pompásan sikerült.

A békekongresszus.

Budapest, szeptember 22. (Saj. tud. táv.)

A békekongresszus ma az elnök záróbeszédével véget ért. A kongresszus egész lefolyása alatt egy alkalommal sem hódoltak az ország királynak, nehogy a sok republikánus ellentűntést rendezzen.

Bánffy fogdossa az ellenzékét.

Budapest, szept. 22. (Saját tudósít. távir.)

Bánffy miniszterelnök Vojnics István dr., bács megyei főispán utján a bácskai nemzeti párt vezetői férfiaknak följánlotta a nemességet, ha kormánypártiak lesznek, amit azok kereken visszautasítottak.

Képviselőház ülése.

Budapest, szept. 22. (Saj. tud. táv.)

A képviselőház ma rövid ülést tartott, melyen Teleszky elnökölt. Haviár benyújtotta a szarvasiak kérvényét önálló vámterület ügyében. Azután Dániel E. keresk. miniszter több interpellációra válaszolt.

Uj zsidó főrendiházi tag.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.)

Hire jár, hogy a kormány Bródy Zsigmondot, a Neues Pester Journal szerkesztő-tulajdonosát főrendiházi tagnak ajánlotta a királynak.

Ábrányi beszámolója.

Budapest, szept. 22. (Saját tud. táv.)

Ábrányi képviselő, a Pesti Napló volt szerkesztője dédesi választói előtt tartott beszámolójában bevallotta, hogy a főrendiházi ellenzék a P. Naplót támogatta; azután szónok azt a mesét akarta elhíttetni, hogy addig az egyházpolitikai reformok nem birtak többségre vergődni; mihelyt azonban a lapot Haas-Deutsch-ék meg-

vették, a lapnak különben csődöt kellett volna mondania, a reformok is felülkerekedtek. Ábrányi végül Apponyi Albert gróf ellen fordul, aki szerinte személyes okokból nem akarná a fuziót. Szóló kijelenti még, hogy mégis Apponyit fogja követni, de bizik a kormánypart »hazafiságában«, hogy az ellentéteket meg fogja szüntetni.

Örmények megszárlása.

London, szept. 22. (Saját tudósítónk táv.)

Ázsiai Törökországból hire jött, hogy a mohamedán fanatikusok újabb tömeges gyilkosságokat követtek el az örmények ellen: a vérengzések folyton megújulnak és az európai nagyhatalmak tétlenül nézik a keresztények kiirtását.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 22.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	122.25
Magyar koronajáradék	— — — —	99.25
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — —	123.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — —	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — —	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.75
Itélési jog megváltási kötvény	— — — —	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	97.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	— — — —	155.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	139.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	101.25
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.25
Osztrák járadék aranyban	— — — —	123.25
Osztrák korona járadék	— — — —	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — —	145.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — —	950.—
Magyar hitelbank részevény	— — — —	401.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — —	363.10
Osztrák-magyar államvasúti részevény	— — — —	367.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — —	9.53
Német birodalmi márka	— — — —	58.75
London vista	— — — —	119.75
Páris vista	— — — —	47.55
20 márkás arany	— — — —	11.71

Szerkesztő postája.

A megtépzott keselyű, alias Vulturul szerkesztőjének. Az ön által kétségbevonott tényállást illető munkatársunk egész terjedelmében föntartja és önnek a saját szakmája köréből, a baromfiólból vett ékes példalóztatásait önnek megezeibált fejére hártja vissza. A többiben pedig az a válasznak az ön förmédvényére, amit ama bizonyos főpapa Vulturul-ra mondott, hogy bizonyos ezéla elég papírosa van.

Kiváncsinak. Ön csodálkozik, hogy a kormánypárti N e m z e t-nek Adorján Sándor (Auspitz Smülé-je) Lonovicsról, a nagynevű hazafias főpapról oly bolondokat ír össze két újságban is; de, kedves uram, gondolja meg, hogy a N e m z e t eme derék dolgozó társa még sokkal rövidebb idő óta rezezipiált polgártársunk, semhogy tudhatná: ki volt legyen a nagy Lonovics? Egyébiránt jegyezze meg magának, hogy nem egy, de két napilap sem volna elegendő, ha napról-napra mindazt helyre akarnók igazítani, amint a tudatlanság és rosszakarat a magyar nemzet nagy férfiai ellen mindennap megkoczkázat. Ez ma a liberális divat. A kinek ez is jó, hát legyen neki akarata szerint.

NAGYVARADI SZINKÖR.

Szerdán, 1896. szeptember 23-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

ANGOT, A CSARNOK LEÁNYA.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön 1896. szeptember hó 24-én,

E. KOVÁCS GYULA 40 éves jubileumául.

NADÁNYI GYÖRGY.

Dráma 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő: CSIPPÉK FERENCZ.

EGYHAZI NYOMTATVANYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemü

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bálí meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségü

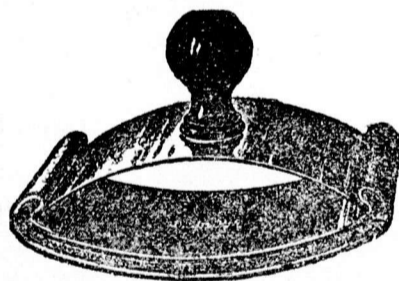
alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszáarakat.

I r o n t.

Itatóspapírt és porzót.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemü nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok **olesón és pontosan** elkészítettnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.

IRONOK : Faber-, Hardtmuth- és Szent László-nyomda.

Chenal- és Amreiter-festék. — Késetek és vonalzó.